

Aanwijzingsbeleid 2019

Inleiding

Het apostolisch genootschap vindt zijn wortels in christelijke kerken in het Verenigd Koninkrijk in het midden van de 19^e eeuw. Nog veel van wat ons inmiddels zo vertrouwd is, wortelt in die geschiedenis. Het laat zich zien in de vormgeving van onze vieringen en ook in degene die voorgaan. Vanuit die lange geschiedenis is eveneens de ons zo vertrouwde en dierbare 'lekenverzorging' voortgekomen. Mannen en vrouwen die vrijwillig en met hart en ziel geestelijk verzorger willen zijn; nabij in alle levensomstandigheden en willen voorgaan in erediensten. In alle jaren dat we dit ervaren is dit iets om heel dankbaar mee te zijn.

Historie van de aanwijzingen

Het apostolische werk heeft een rijke historie voor wat betreft het instellen (en weer afschaffen) van bedieningen en arbeidsnamen. In de notitie Aanpassing aanwijzingenbeleid (2018) staat een overzicht hieromtrent onder de apostelen van Oosbree, L. Slok, J.L. Slok, Riemers en Wiegman. Dit overzicht laat de verschillen zien tijdens de verschillende apostolaten. Het geeft een goed beeld inzake de historie van aanwijzingen en vrijstellingen.

Indrukwekkend is het om te weten dat er in de tijden van (onder)diakenen, vrijwilligers perioden van 30, 40 en soms meer dan 50 jaar in de bediening waren. En aangesteld bleven tot het overlijden.

In alle tijden is en blijft de gezindheid het meest belangrijke criterium voor de aanwijzing. Apostel van Oosbree koos daar de volgende woorden voor: de gezindheid moet zijn gebleken 'in de liefde, in het geloof en in de trouw'; tevens verwees hij naar de brieven van Paulus: 'eerbaar, eerlijk, gewetensvol, barmhartig en van goed gedrag'. Ofschoon er nu wellicht andere woorden worden gekozen, zijn deze woorden nog steeds hartverwarmend.

In de periode van J.L. Slok deed de vrijstelling haar intrede. Aanwijzingen waren niet meer voor het leven maar 'van apostelbezoek tot apostelbezoek'. Er werd hier en daar gepoogd de kringen van dienenden te verkleinen om zo de verantwoordelijkheid voor het gehalte van ons Werk breder te delen. Apostel J.L. Slok startte in zijn arbeidsperiode ook met leerconferenties, om zo (allereerst) voorgangers en priesters te ondersteunen in hun verantwoordelijke taak. De 'Wolfhezeconferenties' waren in de geschiedenis van het Apostolisch Genootschap een belangrijke start. In de periode van apostel Riemers werd 'Steun aan verzorgers' ingericht. Leerdagen en ondersteuning aan alle leden van kringen van dienenden en jeugdverzorgers werden ontwikkeld. Dit is in zijn periode en in de periode van apostel Wiegman verder krachtig ontwikkeld en ingericht.

Met grote regelmaat hebben (vanaf de jaren 90) consultaties plaatsgevonden van voorgangers, broeders, zusters en jonge mensen. Alles in het licht van die tijd. Ten tijde van apostel Riemers vond een grootschalige consultatie plaats onder alle leden van het genootschap: het FOCUS project. Pasen 2007 stond in het teken van de start van dit project. Eén van de 5 hoofdrichtingen uit het FOCUS rapport was: versterking en verdieping van de religieuze basis en beleving, in het bijzonder in de eredienst. In de notitie Ontwikkeling Zielsverzorging (2008) beschrijft opziener Le Fèvre een aantal noodzakelijke acties betreffende het vinden van talent en de ontwikkeling van geestelijk verzorgers. Er werden 2 werkgroepen ingesteld die naar de taak van de priester en de dienende hebben gekeken. (Respectievelijk 'Reflectie op de priestertaak' en 'Reflectie op de dienende taak'). Er werd in de conclusies gesproken over gelijkwaardigheid en inzet op je talenten. Waarbij onderkend werd dat de een meer affiniteit had met het leiden van erediensten (en daar ook sterker in was) en de ander meer op z'n plaats was in de pastorale zorg.

Vanaf 2012 waren ontwikkeltrajecten en leerdagen op drie belangrijke pijlers ingericht:

- Zorg voor goede vieringen;
- Zorg voor nabijheid, met name bij existentiële crises en kruispunten in het leven;
- Zorg voor je eigen ziel (en zielsverzorgers).

In het lidmatenjaarverslag van dat jaar (Eenvoudig apostolisch zijn) vindt u een opsomming in Hoofdstuk 6 over de inspanning die is geleverd betreffende krachtige zielsverzorging. In de meerjarenvisie van 2012-2015 kreeg dit een prominente plek. Allicht alles ook ingegeven door de ontwikkelingen en consultaties als hiervoor weergegeven. Tegelijkertijd ontwikkelde zich in kringen van dienenden meer en meer een gevoel van gelijkwaardigheid en ging talentontwikkeling tegelijkertijd door, evenals het inzicht dat de geschiktheid per individu verschilde voor het leiden van erediensten en het geven van pastorale zorg. Nagenoeg alle geestelijk verzorgers voeren hun tegenwoordig werkzaamheden vrijwillig uit. Dit is een groot goed. In principe worden allen aangewezen en ontheven door de apostel. Het is aanbevelenswaardig om nog eens de begrippen permissie, prudentie, protectie, potentie, wijding etc. op de hand te nemen en te doorvoelen (zie daartoe de notitie 'Reflectie op de priesterzaak').

Huidige situatie:

Een aanwijzing vindt plaats op voordracht van de (district)voorganger. (Districts)voorgangers worden persoonlijk door de apostel gevraagd. Alle andere geestelijk verzorgers worden gevraagd door de districtsvoorganger en voorganger. Er vindt altijd vooroverleg plaats met de betreffende. De *gezindheid* is en blijft leidend; bij de aanwijzing als priester wordt sedert 2014 tevens nadrukkelijk gekeken naar de *geschiktheid* voor het leiden van erediensten ook buiten de eigen gemeenschap.

In de afgelopen jaren vond een wijziging in functienamen plaats: opziener werd *landelijk voorganger*; oudste werd *districtsvoorganger*, herder werd *voorganger* en dienenden noemen we *geestelijke verzorgers*. Verder zag je een verdere differentiatie in taken; een dienende werd wel als dienende ingezet in het leiden van plaatselijke erediensten. Voorts werden priesters aangewezen als priester voor het district of alleen als plaatselijk in te zetten priester, voornamelijk voor pastorale zorg. In kringen van geestelijk verzorgers vinden inmiddels meer en meer taakverdelingen plaats op basis van competenties en affiniteit. En er ontstaan vragen in kringen wat dan nog het onderscheid tussen een priester en een dienende (geestelijk verzorger) is of zou moeten zijn.

Waarom een wijziging in beleid?

Het voorgaande is passend bij de huidige ontwikkelingen en het tijdsbeeld. In de geschetste ontwikkelingen in het hoofdstuk Historie van de aanwijzingen en in de zorgvuldige consultatierondes wordt dit bevestigd. Tevens is in de Meerjarenvisie 2017-2022 'Meer dan het gewone' aangegeven dat we geestelijk verzorgers willen inzetten naar hun talent en het aanwijzingsbeleid opnieuw ter hand zullen nemen.

Een zorgvuldig proces

Na Pasen 2018 zijn alle voorgangers/eerste hulpen met de apostel en een districts- en/of landelijk voorganger in gesprek gegaan over de notitie 'Aanpassing aanwijzingenbeleid', in 13 samenkomsten in de periode van april tot en met november 2018. Naast deze gesprekken is er ook een aantal schriftelijke reacties ontvangen. Over alle uitkomsten, consequenties en gevolgtrekkingen is vergaderd in de kring van districtsvoorgangers en het bestuur, o.m. in de voorjaarsconferentie en in enkele reguliere vergaderingen. Samenvattend heeft dit tot het volgende geleid:

- Het moment van aanwijzing wordt over het algemeen als heel bijzonder en eervol ervaren. Dit betreft het moment van gevraagd worden in de thuissituatie tot en met het moment zelf tijdens de eredienst met de apostel. Deze 'beleving' mag niet verloren gaan in de organisatie rondom de nieuwe werkwijze. Het zorgvuldige proces voorafgaande aan de vraag, tot en met de vrijstelling en de mogelijke 'nazorg', vraagt blijvende aandacht.
- Vanuit de kringen en de gemeenschappen is een toenemende behoefte aan gelijkwaardigheid en vermindering van de hiërarchische structuur binnen de geestelijke verzorging.
- Er is behoefte aan helderheid over de verschillende aanwijzingsvormen en over de invulling ervan.

- Het merendeel van de geconsulteerde voorgangers doet de aanbeveling om bij een apostelbezoek en eventuele aanwijzing de betreffende zuster of broeder als **(plaatselijk) geestelijk verzorger** aan te wijzen. Dat betekent dus dat het separaat aanwijzen van een priester t.b.v. het leiden van erediensten ook buiten de eigen gemeenschap wordt verlaten. Eenieder **‘wordt aangewezen vanwege de priesterlijke gezindheid als geestelijk verzorger voor ons betekenisvolle werk en de gemeenschap’**.
- Voor wat betreft taken en ontwikkeling is **differentiatie mogelijk op het verzorgen van erediensten en het geven van pastorale aandacht**. Er is straks geen in de naam aangegeven onderscheid meer.
- Vastgesteld is dat er in algemene zin een afnemende vrijwilligerscapaciteit is en dat dit uiteraard ook geldt t.a.v. het vragen van geestelijk verzorgers.
- Ofschoon dit een gegeven is, zijn er andere uitkomsten die ons verder kunnen helpen, zoals kleinere kringen die zouden kunnen bijdragen aan bredere participatie van de gemeenschap en daardoor ook ruimte voor talentontwikkeling. (Bij elk apostelbezoek wordt geduwd op het risico dat alle ogen slechts gericht zijn op de voorganger of de kring).
- De richting is tevens dat organisatie en beheer zo min mogelijk plaatsvindt in de kring van geestelijk verzorgers, maar wel goed geborgd is door een coördinator beheer.
- Deze richting ondersteunt de meerjarenvisie: werken aan krachtige erediensten, breed werken in de gemeenschap. De aanwijzing met als arbeidsnaam ‘geestelijk verzorger’ wordt als meer passend in deze tijd, laagdrempeliger en als herkenbaar binnen én buiten het genootschap ervaren. We spreken elkaar immers ook al aan als zuster of broeder i.p.v. bij de arbeidsnaam.
- Dit besluit wordt genomen met Pasen 2019 en gaat dan in. Het wordt pas bij elk apostelbezoek aan een gemeenschap van kracht. Dat betekent dat vanaf die datum voortaan ‘geestelijk verzorgers’ worden aangewezen.
- Na de aanwijzing van de nieuwe geestelijk verzorger is er gedurende een jaar een ontwikkelperiode op talent en individuele mogelijkheden. En daarbij is aan de districtsvoorganger een belangrijke rol toebedacht.
- Deze richting zal en kan allicht aangepast worden, werkenderwijs op basis van ervaringen

Er zijn gesprekken geweest met alle voorgangers in 2018, meerdere gesprekken in de KvD en het bestuur en deze hebben geleid tot de beschreven richting. Terwijl de zorgvuldigheid van het omgaan met het aanwijzingsbeleid voorop heeft gestaan, ontstaat de geschetste richting.

Wat verandert er? Alles op een rij:

1. Na overleg met de apostel, de voorganger en de districtsvoorganger(s) wordt de nieuw aan te wijzen geestelijk verzorger door de districtsvoorganger gevraagd vanwege gezindheid, geschiktheid en op het talent om denkracht, verdieping en daadkracht in de kring en gemeenschap in te brengen. De geestelijk verzorger onderschrijft van harte de Grondslag van ons geloof en de Handreiking voor geestelijk verzorgers. In die handreiking is onder meer de geheimhoudingsplicht voor geestelijk verzorger vastgelegd. Een geestelijk verzorger kan volgens het recht zo nodig een beroep doen op het zgn. verschoningsrecht. Aldus genieten de leden en ook de verzorgers zelf juridische bescherming.
2. De apostel zal bij zijn bezoek aan gemeenschappen na Pasen 2019, een ieder momenteel werkzaam in de geestelijke verzorging (plaatselijk of in het district), opnieuw een plek geven als geestelijk verzorger, waarmee verschil in aanwijzing verdwijnt. De voorganger behoudt een bijzondere verantwoordelijkheid.
3. De aanwijzing betreft het vragen voor een bijzondere verantwoordelijkheid in de geestelijke verzorging en de bevestiging van de geestelijk verzorger hier invulling aan te geven.
4. De apostel vraagt aan de betreffende in de gemeenschap een priesterlijke gezindheid aan de dag te leggen, daarmee anderen te inspireren en nabij te zijn. De apostel vraagt de betreffende of hij/zij deze opdracht waar wil maken.
5. Het wordt bevestigd met een handdruk en een ‘Dat beloof ik’.

6. Het is een ritueel waar wijding, bescherming en een beroep op medeverantwoordelijkheid van uitgaat. De erkenning van de apostel voor het zien van het talent en voor het delen van verantwoordelijkheid wordt erin gevat. Een bijzonder gewijd moment en startpunt.
7. Na bevestiging spreekt de betreffende zich uit naar de gemeenschap.
8. De arbeidsnaam is '(plaatselijk) geestelijk verzorger'.
9. Elke geestelijk verzorger mag, in overleg met de districtsvoorganger, heilshandelingen verrichten indien de voorganger niet beschikbaar is of indien dit in bijzondere situaties passend is.
10. Bij de aanwijzing hoort expliciet ook de tijd en de mogelijkheid om zich te ontwikkelen naar vermogen. Daartoe zijn er diverse mogelijkheden waarbij er plaatselijk ondersteuning kan worden gevraagd aan de districtsvoorganger, het leercentrum, coaches en wellicht (plaatselijk) voormalig aangewezen zusters en broeders. De districtsvoorganger helpt de voorganger en kring hierbij en neemt (desgewenst) het initiatief tot het maken van een gezamenlijk plan.
11. De apostel hecht eraan de zorgvuldig tot stand gekomen samenstellingen van de huidige KvG te handhaven tot een eerstvolgend plaatselijk bezoek.
12. Het is nodig om helder te communiceren, in de eerste plaats landelijk, over de verwachtingen die men (ook van zichzelf) mag hebben van een geestelijk verzorger.

Aandacht voor

Er zal een aantal aanvullende acties nodig zijn; deze worden onder meer ingevuld en opgepakt door de afdeling inhoud van het Dienstencentrum:

- Het aanpassen van de taakomschrijving geestelijk verzorger (zie daartoe de Handreiking geestelijk verzorger, artikelen 2.3.1/2.3.2)
- Pastorale zorg: verdient een goede definitie
- Een goede beschrijving van het leerplan: hoe begeleid je elkaar op een goede wijze? Hoe vul je met elkaar het leerplan en welke afspraken maak je en evalueer je?
- Hoe leer je keuzes maken en prioriteiten stellen in een gemeenschap als niet meer alles kan?
- Hoe stimuleer je eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid?
- Het indelingsplatform moet aangepast worden
- Borgen van nazorg voormalig aangewezen zusters en broeders
- De gedachte is om ook de DCJ's en PCJ's als geestelijk verzorger aan te wijzen, maar er zijn nog een aantal uitvoeringsvragen, die beantwoord moeten worden vanwege de verschillen per gemeenschap.

Als allerlaatste:

Er zullen allicht nog uitvoeringsvragen resteren, maar die zullen we werkende-weg beantwoorden. In het volle vertrouwen dat zij goed beantwoord kunnen worden, gezien het proces waarin we samen tot deze uitkomsten zijn gekomen.

Een vrijgestelde (districts)voorganger die in het district erdiensten blijft verzorgen, wordt geestelijk verzorger vanwege de vertrouwelijkheid en bescherming die daaraan verbonden is. Betreffende neemt geen deel aan de plaatselijke kring.

Bijlage: Aanwijzingen en vrijstellingen door de jaren heen, een overzicht.

Aanwijzingen en vrijstellingen door de jaren heen.					
	Joh. van Oosbree	L. Slok	J.L. Slok	D. Riemers	A. Wiegman
Gezindheid	Voor wat betreft de geschiktheid: die moet zijn gebleken “in de liefde, in het geloof en in de trouw.” Tevens verwees hij naar de brieven van Paulus: “eerbaar, eerlijk, gewetensvol, medelijdend en van goed gedrag.”	Dezelfde lijn werd doorgetrokken.	Gezindheid is en blijft het meest belangrijk.	Gezindheid is en blijft het meest belangrijk.	Gezindheid is en blijft het meest belangrijk; echter bij de aanwijzing als priester wordt sedert 2014 nadrukkelijker gekeken naar de geschiktheid voor het leiden van erediensten
Aanspreek- en functienamen	Onderdiaken; Diaken; Priester; Herder; Oudste; Opziener	Onderdiaken; Diaken (wijziging naar mededienende begin jaren 70); Priester; Herder; Oudste; Opziener	Mededienende; Priester; Herder[Oudste] Opziener	De aanspreeknamen worden langzaam maar zeker losgelaten ; een ieder wordt aangesproken met broeder of zuster. Er blijft tegelijkertijd ruimte om “oude” aanspreeknamen te gebruiken.	Wijziging in functienamen: opziener wordt landelijk voorganger; oudste: districtvoorganger, herder: voorganger; dienende: geestelijk verzorger
Taakgebied en inzet	Volledige inzet. Als voorbeeld. Priesters en diakenen bezoeken wekelijkse (zaterdagavond!) vergadering en zijn inzetbaar in huisbezoek, jeugdverzorging, getuigenarbeid (kennismakings-gesprekken)	Voorbeeld priester: inzet voor diensten, tevens bevoegd voor geven van vrijspraak, uitvoeren heilshandelingen, vervangen voorganger. In te zetten voor alle andere werkzaamheden. Ook toezicht houdende taken, priester bij zangkoor, jongste jeugd etc. Wekelijks op de districtsvergadering, dienende eens per maand	modernisering waaronder aanwijzing vrouw als voorganger. Na jaar van de bezinning (1988) ook aanpassing in taken.	Onderzoek (reflectie priestertaak en dienende) leidt tot beschreven taken voor priester en dienende in de handreiking voor geestelijk verzorgers. Meer en meer ruimte voor taakuitvoering die bij de aangewezen past. Sedert 2008 bewuster gekeken naar geschikte competenties.	Verdere differentiatie in taken; ook GV/dienende wel ingezet in (leiden van) plaatselijke erediensten. In de kringen van geestelijk verzorgers meer en meer taakverdelingen op basis van competenties en affiniteit.
Roeping/voor overleg	Geen vooroverleg Aanwijzing op voordracht van? Of profetie?	Geen vooroverleg/ voorkennis Aanwijzing op voordracht van voorganger en districtsvoorganger	Gaandeweg vooroverleg. Voorgangers worden persoonlijk gevraagd door apostel. Alle anderen in de regel door districtsvoorganger met vgr. Aanwijzing op voordracht van (distr)vgr	Altijd vooroverleg. Aanwijzing op voordracht van voorganger en districtsvoorganger. Voorgangers persoonlijk door apostel gevraagd. Alle anderen namens apostel door districtsvoorganger en voorganger	Altijd vooroverleg. Aanwijzing op voordracht van voorganger en districtsvoorganger. Voorgangers persoonlijk door apostel gevraagd. Alle anderen namens apostel door districtsvoorganger en voorganger
Vrijstelling	niet	Priester niet (Onder)diaken wel	Sterkere verbinding met functie; geen automatische aanwijzing bij verhuizen. Niet meer “voor het leven”	functioneel	functioneel

Bijz.		Totale overgave ook inzake beschikbaarheid. Een herder, oudste, opziener is altijd eerder als priester aangewezen.	Eerste aanwijzing zusters Niet altijd volgordeijkheid in aanwijzing (zie Pinkster 1991 ☺)	Reflectie priester en dienende taak laten uitvoeren: er vond geen besluitvorming op de voorstellen plaats.	Ook priester-voordistrict. Een enkele dienende verzorgt plaatselijke eredienst.
-------	--	--	--	--	---